

много наредби, като че ли приготвени и издадени за онѣзи „свободни български общини“, които изпжкнали въ южнитѣ владения на Византия при широкото тамъ разселване на славянитѣ. Професоритѣ Зигелъ и Ковалевски намѣрватъ и поддържатъ, че „славниятъ Симеонъ, който е управлявалъ България отъ 888—927 заповѣдалъ да се преведатъ на български книгитѣ за империята: Еклога, Прохиронъ и Закона за Земледѣлието“. Въ тоя фактъ и въ обнародването на други по-малки законници Симеонъ проявилъ законодателна творческа сила, подобна на оная, която сж имали нѣкои германски владѣтели.

б. Владѣтельтъ като върховенъ управителъ. — Въ племенното княжество князътъ или воеводата е билъ суверенъ. Съ основаването на българската държава суверенната управителна власт минава въ рѣцетѣ на хана отъ дружината на Аспаруха. Следъ прогласяването България за царство царътъ вече става върховенъ управителъ, който проявява властта си чрезъ велики и малки, вѣтрешни и вѣншни боляри, жупани, князове и челници. Наистина, нѣкои отъ жупанитѣ сж се опитвали да утвърдятъ, колкото се може повече, своята автономна власт, обаче тѣ не сж можали да отидатъ до тамъ, щото да основатъ напълно отдѣлни и автономни единици.

в. Владѣтельтъ като върховенъ сѣдия, — Правосѣдието е било раздавано най-напредъ отъ старейтѣ, князетѣ, като общински, а по-после като племенни главатари. Правораздаването било основано отъ новитѣ повелители на българската държава, безъ да се наруши, обаче, старото право, което сж имали общинскитѣ и жупски старей. Характерно е писмото, което основателтъ на Рилския манастиръ отецъ Иванъ Рилски е проводилъ до Симеонова синъ царъ Петра, въ което св. отецъ напомня на българския царъ отъ една страна, че той „не трѣбва да разнася богатството на държавата за свое удоволствие“, а за народни нужди, „за орѣжие и за войска“, сѣщо така „за сиромаси и нищи, голи и безъ покривъ“. А главно „да не се надѣва на неправди“, а да бѣде „благопристѣпенъ ко всѣмъ и да проливается на всѣхъ твое милования масло“, т. е. да упражнява царската милостъ и прошка.

г. Владѣтельтъ като върховенъ началникъ и главнокомандующъ на войската — великъ воевода — не само формално, но и въ действителностъ и въ всички времена е билъ на чело на войскитѣ въ първитѣ редове и въ най-опаснитѣ сражения. Много пѣти владѣтельтъ е преговарялъ и чрезъ пратеници (апокрисиари), до каквито е прибѣгвала и Византия.

3. Болярски съветъ и народни събори. — Около владѣтеля, било въ най-ранно време, било по-късно при Бориса и Симеона, имало съветъ отъ боляри, който въ нѣкои източници се наричалъ синклитъ (сенатъ). Дриновъ го нарича Държавенъ съветъ. Ние сме употрѣблявали названието болярски или царски съветъ. Това учреждение напомня руската „боярская дума“. Броятъ на съветницитѣ е билъ 12 боляри. При първитѣ ханове тукъ сж били вѣроятнo тигулуванитѣ тархани на чело съ кавхана. Ведомството на този съветъ не е било строго опредѣлено и разграничено. Знае се положително, че той окрѣжавалъ и придружавалъ винаги владѣтеля, даже въ време на война, и му давалъ съвети и упѣтвания. Вѣтре въ страната той вземалъ участие въ сѣдби (процеси), които сж били подлагани на решение отъ владѣтеля. Въ време на война той билъ воененъ съветъ и сѣдъ.

Народниятъ съборъ сѣщо така не е билъ строго установенъ и съ единъ опредѣленъ редъ, нито по съставъ, нито по ведомство и процедура на неговитѣ съвѣщания. Това не е било народно представителство въ съвременния смисълъ на думата. Той ималъ своя произходъ въ онѣзи